

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravniku in sovredniku **Antonu Lakanarju**, na Starem trgu (Piazza del Duomo) h. št. 361. Vse pošiljatve naj se **frankujejo**. Rokopisi se ne vračajo. **Oznanila** se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

O direktnih volitvah.

II. Posnetek postave (dalje).

Volilni možje in poslanci se zvolijo z nadpolovično večina glasov pri eni in če je voliti več poalancev, pri nadaljevanju ožji volitvi, odloči pri na dve polovici razdeljenih glasih-srečkanje.

Poslanci za državni zbor se zvolijo za šest let.

Da v drž. zboru sklepi obveljajo, treba je nazočnosti 100 poslancev in nadpolovične večine glasov nazočih poslancev; gosposka zbornica pa veljavno sklepa, če je le 40 udov nazočih. Da sklep obvelja je treba pa nadpolovične večine glasov.

Ako bi šlo pa za premembo postave o direktnih volitvah za drž. zbor in pa temeljnih drž. postav o splošnih pravicah državljanov kraljevin in dežel v drž. zboru zastopanih, o ustanovljenju državne sodnije, o sodnjski oblasti in o izpeljanju vladarne in izvrševalne oblasti, je treba, da sklep obvelja: v gosposki zbornici nazočnosti naj manje 40 udov in 2 tretjin glasov, v državnem zboru pa nazočnosti vsaj polovice vseh poslancev in 2 tretjin glasov.

Iz te določbe se vidi, da je bila skrb vstvariteljev te postave, njeno sprembo jako težko, ako ne nemogočo storiti.

Minister notranjih zadev naroči dež. namestnikom da dan volitve drž. poslancev pismeno naznanijo. Splošne volitve za drž. zbor se imajo tako razpisati, da pride na vrsto najprej volitev poslancev kmetijskih občin, potem mest, na to volitev kupčijskih in trgovskih zbornic in poslednjič volitev skupščine velikega posestva.

Volitev poslancev iste volilne skupščine se imajo vrstiti v celi deželi v enem in istem dnevu. Razglasiti se imajo pa volitve po deželnih časnikih, in pa po posebnih naznanilih, v vsaki občini.

Pred volitvijo pa se morajo storiti še posebne priprave. Vsi volilci, izvzemši volilce kupčijskih in obrtnijskih zbornic, se imajo po abecednem redu v posebne imenike vpisati. V volilni skupščini kmetijskih občin je treba še poseben imenik volilnih mož spisati, in sicer po volilnih okrajih.

Pravica in dolžnost, imenike volilcev velikega posestva sestaviti, pripada dež. namestnikom; imenike volilcev mest, volilcev za volitev volilnih mož v kmetijskih občinah ima sestaviti v vsaki občini obč. predstojnik (župan); imenike volilnih mož za volitev poslancev za kmetiške občine ima pa sestaviti okrajni glavar tistega kraja, v katerem se ima vršiti volitev. Na Goriškem imajo ta posel vsi štirje okrajni glavari, ker so sedeži vseh štirih ob enem tudi volišča.

Imenik volilcev velikega posestva ima dež. namestnik v deželnem časniku (na Primorskem v „Osservatore Triestino“) razglasiti in obrok 14 dni, od dneva razglasenja, za pritožbe odločiti.

Imenik volilcev kmetijskih občin za volitev volilnih mož in mest ima občinski predstojnik (župan) v občinskem uradu, in imenik volilnih mož okrajni glavar v svojem uradu na prosti pregled vsakega razporežiti, kar se ima razglasiti z dostavkom, da je vsakemu na voljo dano podati zoper imenik svojo pritožbo v 8 dneh od dneva razglasenja.

Občinski predstojnik (župan) ima en imenik volilcev predložiti okrajnemu glavarstvu.

Pritožbe zoper imenik volilcev zamo-rejo volilci dotične volilne skupščine podati ali zarad tega, da je kdo med volilce vpisan, ki nima volilne pravice, ali pa da je kdo izpuščen, kateri pa ima volilno pravico.

Pritožbe zoper imenik volilcev velikega posestva se imajo vložiti pri dež. namestništvu; pritožbe zoper imenik volilcev mest in kmetijskih občin za volitev volilnih mož pri občinskem predstojniku (županu), zoper imenik volilnih mož pa pri okrajnemu glavarju.

Pritožbe vložene pri občinskem predstojniku ima ta v treh dneh predložiti okrajnemu glavarju.

Deželni namestnik razsodi, ali so pritožbe zoper imenik velikega posestva o pravem času vložene ali ne; okrajni glavar pa razsoja, ali so pritožbe zoper imenike drugih volilnih skupščin vložene o pravem času ali ne.

V slučajih volilnih imenikov mest in kmetijskih občin se lahko podajo pritožbe v treh dneh dež. namestniku.

Razsodbe deželnega namestnika pa so vselej konečno veljavne ali neovržljive.

Vse pritožbe, ki dojdejo po pretečenem obroku, se imajo kot zakasnjene zavrniti.

Cesarski uradnik, ki je poklican razsojevati pritožbe zoper volilne imenike, ima pa 24 ur pred volitvijo potrebne popravke volilnih imenikov uradoma učiniti.

Vsak volilec dobi izkaznico, in sicer

Listek.

O siromakih, posebno o beračih.

(Konec I. oddelka.)

Naše stare mamke so si vso „balo“ same zaslužile, opredle in zašile, sedaj pa mora biti vse iz Londona in Pariza:

„Oblačila vse imajo

Iz angležkega blaga,

Vs'mu domačmu slovo dajo

Kar je tuje, to velja“! (Stari Kranjec)

Napuh pa nij dober kup. Dokler je človek mlad, si vže še vsega proti tegne, — a n stara leta kaj bo?

Potrata je pogostoma v življenji, pri nepotrebnih veselich, zlasti v pijači. Naši mladeniči so se navadili hoditi „v svet“: k železnicam, k vojakom i. t. d. Žalibog se med svetom ne navzamejo vselej narboljših navad, prime se jih pogosto kaj napačnega: igra, pijančevanje in druge razvade. Kar zaslužijo med tednom, v nedeljo zapijo in zakvartajo (ne vsi,

a mnogo jih je tudi takih), kar poleti pridobé, po zimi ponepridnem razdrobé. Dokler je človek mlad to še gré, a na stara leta? Pomahnkanje, ubožstvo!

Pa tudi to: Iz takih mladeničev bodo pozneje nekateri gospodarji in

„Was ich als Ritter gepflegt und gethan;

Nicht will ich's als Kaiser entbehren“;

česar so se naučili mladi, tudi pozneje ne opuste radi: pijo in pijuckajo, dokler je denarcev kaj; „če pa denarcev nij, kaj nas pa to skrbi — krčmar še kredo ima — bratci le pijmo ga“! Tako gre naprej, da krčmar pokreda „tram, steno in strop“, rep za repom gré iz hleva, njiva za njivo se trga od polja: „malo grlo — vse požrlo.“ In zopet je ena družina beračev več v občini Žalostna resnica, ki se neredko ponavlja pred našimi očmi.

Sicer pa nij ravno trebé, da je človek pijanec, da oboža; — potrata je silno relativna stvar: vsak, ki živi in se nosi čez svoj stan in vsak neskrben gospodar se lahko prišteva v vrsto neštedljivcev. Živeti mora človek tako, da

izhaja sè svojimi zaslužki in dohodki, ter da še kaj odvrže, prihrani. Ali primeri se včas, ne samo da človek za prihodnost nič ne prihrani, marveč da celo prihodnje pridelke vže vnaprej vživa: pije vino, ki je še le v cvetji, — je žito, ko je stoprv v klasji, — vživa tele, ko je še le v kravi in svilo, ko je svilod še le v jajcu. Kupec, bogatin daje sicer na upanje, — toda:

Der Jude wird mich nicht verschonen,

Der schafft Anticipationen,

Die speisen Jahr um Jahr voraus:

Die Schweine kommen nicht zu Fette,

Verpfändet ist der Pfühl im Bette,

Und auf den Tisch kommt vorgegessen Brod.

(Göthe.)

Tako gre žalibog! Zato pa vidimo toliko starih beračev, katerim bi ne bilo trebé prosjati, ko bi bili pametni, varični v mladih letih. Neskrbljivost in neštedljivost pripeljete v spremstvu siromaštvo in ubožstvo.

Pravde so tudi vže mnogegega kmetiča pripravile ob domišče in dvorišče, Naše ljudstvo

velikega posestva od dež. namestnika, vsi drugi pa od okrajnih glavarjev. Na izkaznici mora biti razvidna: udovna številka volilnega imenika, ime, priimek in kraj volilca, kraj, dan in ura začetka volitve in ura, kedaj se glasovanje sklene.

Omeniti je še treba volitve volilnih mož v kmetijskih občinah.

Te volitve vodi okrajno glavarstvo. To določi najprej število volilnih mož za vsako občino na podlagi njenih prebivalcev, potem pa dan in uro volitve, kar naznani občinskemu predstojniku. Ta ima volilce k volitvi vabiti in jim kraj, dan in uro volitve naznaniti. Volitev vodi volilna komisija, sestavljena ob komisarja, poslanega od okrajnega glavarstva in od občinskega županstva.

Volitev volilnih mož se vrši v napovedanem kraju ob določeni uri, ne glede na število prišlih volilcev. Glasi se oddajajo ustmeno, to je vsak imenuje toliko imen in priimkov, kolikor je voliti volilnih mož. Za obveljavo volitve je treba nadpolovične večine glasov.

Volilne spise prevzame volilni komisar in jih odda okrajnemu glavarju, kateri volitev pregleda in potrди ali pa ovrže, in koj novo volitev razpiše.

Vse volilne može enega volilnega okraja vpiše okrajni glavar v imenik, in izroči vsakemu volilnemu možu izkaznico, s katero se ima opravičiti pri volitvi državnega poslanca. Za to je treba, da volilni možje izkaznice skrbno hranijo in jo k volitvi državnega poslanca seboj vzamejo. Ako bi pa kdo izkaznico zgubil, naj se na dan volitve državnega poslanca obrne na volilnega komisarja, da mu drugo izroči.

Dopisi.

Iz Gorice, 18. junija. — *Ruski profesor*, onorevole gospod J. Baudouin de Courtenay pravi v 23. št. „S.“ od 5. junija v odgovoru na moj dopis „Iz Gorice“ v 12. št. „Gl.“ od 21. marca mej drugim to-le: „vsaka tako rečena poštena“ kritika predstavlja misli kritika, predstavlja misli

je žalibog tako malo pametno *), da za vsaki nič teče k gospodu dohtarju; ono ima sicer prislovico: „boljša je kratka sprava kot dolga pravda“, toda kedo so tega modrega ravnila drži? Če moj pes sosedovega v „taco“ vgrizne, vže čujem grozbo in žuganje: Mu vže pokažem, kaj se pravi spoštovanje imeti do moje živalice!“ Ako govedo čez mejnik travo povoha, pa je vzroka dovolje za mnogoletno pravdo. Ljudje se pravdajo za nič in zopet za nič. Sloveča pravda od oslove sence se med nami sto in stokrat ponavlja. Človek bi se smejal, ko bi nasledki ne bili tako krvavo žalostni.

Levstik nam pripoveduje, da v neki vasi (*tožbanja* vas—jo imenuje prav pomembno) so merili vaščani svoje bogastvo ne po številu goved, po množini polja ali kapitalov, ne! ampak po številu —praved: kedor je narveč tožeb imel, se je za

*) Število advokatov je dobro merilo — omike: kolikor več advokatov toliko več nevednost, — ne da bi bili advokati tega krivi, nego nevednost je kriva advokatov, — ker ti o nevednosti in neomiki živé. Po mojem skromnem menenji je pravdam vzrok nerazumnost in nenravnost t. j. pomanjkanje prave omike. —

kritikovanega spisatelja popolnoma objektivno; kedor spreminja zmisel kritikovanih izrekov, ravna perfidno, brezvestno itd. Med tem čast. moj nasprotnik je iz celega mojega sestavka izbral najhujše rezke (*grell*) stavke, brez zveze z drugimi, ki so je več ali manje pojasnjevali in opravičevali, ter celo te odtrgane stavke je en malo predrugačil. Tako na primer...“ — „Popolnoma objektivna zmisel“ navedenih stavkov je ta-le: kedor preminja zmisel kritikovanih izrekov, ravna perfidno, brezvestno; atqui č. moj nasprotnik spreminja zmisel kr. izr.; ergo č. moj nasprotnik kritikuje perf., brezvestno. Pravilen logičen sklep v obliki Darii. Na to odgovarjam sledeče:

1. Ako pogledate, g. prof., definicijo kritike v „*Algem. Realencyklopaedie*“, 3. Aufl. Regensburg 1870. VIII. 711. v 2. predalu, bote videli, da omeneni moj dopis nij ni poštena, ni nepoštena, ni vestna, ni brezvestna, ni fidelis, ni perfida kritika, da z eno besedo nij kritika. Česar nij, to ne more biti ni dobro, ni nedobro, ni sveto, ni nesveto, zato, ker nič nij. Moj dopis edino le *naveda* Vaše besede nepremenene v obliki in v pomenu. Ako ste drugače *mislili*, kakor, ste *pisali*, kaj to meni mar? Kar ste *pisali*, in ne kar ste *mislili*, sem v „Gl.“-u povedal; ako ne znate Vaših mislij izraževati, zakaj pa pišete? bolje, da molčite.

2. Pravite: a. „*Moj nasprotnik je iz celega mojega sestavka izbral najhujše rezke (grell) stavke.*“ Ali se temu čudite? Mislite li da se bomo zarad malenkostij pulili in s tem na velikosti pozabili? da se bomo za vsako neprevidno besedo oglaševali, o najhujših stavkih pa molčali? Taki nazori diše po temnih, črnih sredovečnih časih, ko je nastal pregovor: „*Kleine Diebe hängt man auf, grosse lässt man laufen.*“ V 19. stoletiji, v stoletiji napredka, svobode in omike, se ne sme še ziniti o tem. — b. „*brez zveze z drugimi ki so je več ali manje pojasnjevali.*“ Kako so Vaši „*drugi*“ stavki najhujše rezke stavke pojasnjevali? tako, da so jim dajali drug pomen, različen od tistega, ki ga dajejo rezki st. sami na sebi? ali tako, da so mečili in manjšali pomen

narbogatejšega štél. Pri nas imamo skoro enake cele tožbanje okraje. — Naš „*Peter Peebles*“ **) ima okolo „*dohtarjev*“ toliko opraviti, da pozna vse poti, zvižaje in §§ skoro tako dobro kot gospod dohtar sam. A to modrost navadno drago drago plača. G. dohtar ne delajo iz gole ljubezni do Boga, nego tudi nekoliko iz ljubezni do najbližnjega t. j. do — samega sebe. „*Iz pravd si kuje rumenjake*“ — in to kako lahno! Za vsak podpis imena (ker njegovo ime je imenitno in se ne sme ponepridoma podpisovati) pade — zlatnjak. Vsak tedaj, ki ima z advokati posla, jim sme po vsej pravici dajati naslov: „*predragi*“ gospod! kajti predragi so res! Zato so pa tudi polni zlata in srebra — ljudstvo pa kaže gola in suha rebra. „*Kedor ima preveč denara, naj začne pravdo*“, uči pregovor, — ljudstvo to zvesto spolnuje, zato je vže mnogokdo prišel po samih §§, §§ — na beraško palico.

**) Hočem reči: „*Naš pravdalec*“. Peter Peebles je hud pravdalec v Scottovem romanu „*Redgauntlet*“.

rezkih st.? Ako je prvo res, potem trdite in zanikujete to isto reč v tem istem sestavku, potem je vse Vaše pisanje tako verjetno, kakor neverjetno. Ako drugo velja, bi se moralo to iz „*drugih*“ stavkov samih spoznati, ali ker se Vam je zdelo potrebno posebej omenjati, v kak namen so „*drugi*“ stavki mej najhujšimi, ste s tem sami spričali, da „*drugi*“ stavki nijso izpolnili naložene jim dolžnosti. — c. „*in opravičevali.*“ Ne vem, kaj hočete opravičevati: *dejanja*, ki popisujete, ali to, da ste *dejanja* *popisali*. Ni eno, ni drugo nij potrebno, ker po Vaših lastnih besedah „*vse to so jako navadne in neobhodne reči*; noben nij odgovoren za to, da ravna tako, kakor ravna, ker noben ne more ravnati drugače, nego namreč tako, kakor ravna“. Duhovni nijso mogli drugače ravnati, kakor so ravnali, in Vi nijste mogli drugače pisati, kakor ste pisali; kar ne morete predrugačiti, za to nij treba opravičevanja

3. Na Vaše očitjanje: ter celo te odtrgane stavke je en malo predrugačil. Tako, na primer, to, kar jaz sem govoril le o nekterih duhovnih, on mi zapoveda govoriti o vseh brez izjeme itd., na to očitjanje Vam odgovarjam: G. prof.! preberite nauk o rodivniku oddela v A. Janežičevi „*Slov, slovnici*“ 4. natisa na str. 170. § 316. b.; primerite še opombo na str. 171. § 317. d. in povejte mi, ali je ta nauk potreben „*vestnemu kritiku*“? Poglejte tudi kaj pravi slovnica, iz ktere ste se Vi učili, o rabi in pomenu oziravnih stavkov, ter ali veljajo slovniška pravila samo za profesorja jezikoslovja, ali pa tudi za „*vestnega kritika*“?

Kar se tiče „*pravljice*“, izpovedali ste sami: 1. „*da ste se v nji izrazili nekolkokrat nepravilno in prenapeto*, ter da Vam je to jako žal“; 2. „*da z druge strani nijste znali vseh okoliščin* in da ste bili slabo podučeni v tej zadevi“; 3. „*da ste se čutili nekaj razžaljene* (misleči, da se Vam je želja „*brez vsakega važnega uzroka*“ odbila), ter da ste vsled tega *en malo ježno* pisali.“ Vse to se Vam je pripetilo v „*pravljici*“! Čudna pravljica!

Prvotni vzrok vseh takih siromakov je pa pomanjkanje nravnosti razumnosti in prave omike.

Nesreča vseh dosedaj omenjenih revežev je več ali manj samozakrivljena; konečno naj pa še omenim, da mnogokdo ščinoma brezi svojega zadolženja pride v revščino: pripravijo ga v to lohno nesreče pri kupčiji, pri kmetiji, elementarne nezgode ali pa tudi krivično zatiranje brezvestnih sleparjev in oderuhov. Tudi je včasih kriva bolezen, da mora človek, ki bi si rad s poštenim delom svoj kruhek služil, — pri ljudeh milosti iskati. Kedor nij po stariših ničesa podedoval, niti zdravih udov ne, kaj pa hoče začeti, če ne o ljudski milosti živeti? Taka se gaja ubogim slepcem, hromakom ali drugim na telesi ali na duhu pokvečenim trpinom. Te je v tak stan pahnila nemila osoda. Njihova nesreča mora biti vsakemu človeškemu srcu — sveta.

Moj dopis v 12. l. „Gl.“ je imel namen dokazati: 1. da Vaša želja je bila ostala neizpolnena *ne brez uzroka*, 2. da Vi ste marsikaj *krivo* poročali v tej zadevi. Oboje ste zdaj sami priznali in s tem sva s „popolnoma objektivno zmislijo“ mojega dopisa pri kraji. Kar dalje pišete v 24. l. „S.“, spada vse pod tisto rubriko, ktere ste Vi dali ime: „kdor preminja etc.“ ut supra. Kaj se zdi Vam, g. prof., ki znate lase cepiti, iz ene bilke cele travniške stvarjati, ki poznate celo *namen*, iz ktere ga pišem, ali je kak razloček mej „pošiljati“, „obiskovati“ in „seznaniti se“, posebno kadar ima vsak teh glagolov drug osebek? mej „nemočen“ in „nezmotljiv“? mej doslednimi sklepi iz 1., 2. in 3., iz 4. in 5. teh besed? To ste Vi mej drugim premenili. „Ali tako zares ravna jo vestni kritiki?“

To Vam v glavo iti neče, kako more ta ista oseba biti „učen gospod“ in „tuj in neznan človek.“ Da ste „učen gospod“, ne bom dokazoval. „Tuji“ ste iz tistega uzroka, iz ktere ga imenuje „Soča“ Nemce, v Gorici naseljene ali bivajoče, tujce, goste. Prašanje ostane samo to, kako ste „učen gospod“ in „neznan človek“ ob enem. Najbolj jasno bo, če Vam povem v izgledu. Kadar pride k nam nov cunjar cule brat, ki nij bil še nikoli, pravijo otroci: „Nov cunjar je prišel, poglejmo, kaj ima.“ Tudi gospodinje, mlade in stare, imajo priljubljenost gledati ga, in vidijo, da je nov cunjar, mlad c., močan c., prijazen c., vesel c., da ima rog, palco in „žakelj“, vendar nobena ne reče: „Ta človek mi je znan“, ampak vsaka: „To je neznan človek, še nikoli ga nijsem videla; kod je? lepo je oblečen, in kako zgovoren!“ Tako je pri nas, drugod je morebiti drugače, in če je drugače, sodijo o „časti“ drugače in o vsem, kar iz nje izvira.

Da nijste razumeli onega odstavka mojega dopisa, kateri ste ponatisnili v 24. l. „S.“, nij čuda; vsaj sem rekel že v 12. l. „Gl.“, da taka pravila so „*neznan* in „*nezahtevana* v čimnati znanstveno izobrazenega moža.“ Nehote potrjujete, da sem resnico govoril.

Vi me stavite z goriškim dopisnikom „Triester-Zeitunge“ v eno vrsto. Ako spadata v eno vrsto, si morava biti v čem podobna. O dopisniku T.-Z.-e ste samo to povedali, da je „našel v goriški deželi ruskega vojuna.“ Toraj mu ne morem biti v drugem podoben, nego v tem, da sem kaj našel. In kaj sem našel? Morebiti, „da ste le skrit rusk vojašk nabiralec?“ Ako mi to dokažete iz omenega dopisa, brzo sem pripravljen reči: ruskega profesorja kritika je poštena, se drži resnice, nij perfidna, ni brezvestna.

Po mojem popolnoma subjektivnem menenju Vaše opazke ne dajejo časti naši deželi in ji ne pomagajo k časti, ampak jo delajo smešno in zaničljivo pred svetom. „Ne veste, ali resnična gostoljubnost tirja nadute javne zahvale“; to pa bi morali vedeti, da hvaležnost tirja, naj se *ne grdi*jo resnični gostoljubi. Z druge strani priznavam da Vam ne manjka močnih izgovorov, n. pr.: slabo treba pisati ne, ker je slabo, ampak, da se spozna, zavrže in z dobrim namesti, ali: kar se godi in kar biva, sme

tudi pisati. Toraj vsakdo lahko piše: ogenj gori, voda je mokra, norec nori itd.

Ogled.

Avstrija. Nas'edki borsnega poloma zugaajo finančni kredit Avstrije popolnoma uničiti, in to po vladnem postopanju. Že ko je ministerstvo bankine postave spremenilo, da zamore banka izdati na milijone papirnatega denarja, ne pokritega z gotovino v srebru in zlatu, je avstrijski papirnati denar pri zunanjih bankah veliko svoje veljave zgubil. Nekaj časa je bilo še upanje, da se bodo vsled borsnega bankerota gnjile borsne razmere ščistile, ali kar je „*Dunajska menjska banka*“ šla po poti drugih bank, je to upanje po vodi splavalo. Z ono banko se je pogreznila cela versta manjih bank, ki so bile z njo v zvezi. Ministerstvo bi bilo moralo jih prepustiti lastni pravični osodi, pa tega ne zamore, ker so ustavski veči del krivi do sedaj še neprecenljive škode borsnega poloma.

Finančni strokovnjaki so pod predsedništvom finančnega ministra Depretis-a, in v nazočnosti dr. Banhansa, ministra za kupčijo, sklenili in se v načelu zedinili, da se mora neobhodno koj napraviti denarni zalog, ki ima na pomoč priti falliranim bankam; zalog pa mora preskrbeti — narodna banka s tem, da v ta namen izdane monjice eskomptuje. Narodna banka, ali prav za prav, država mora po tem nakupiti kope onih akcij, koje so izdale fallirane banke, ki pa nimajo nobene veljave. Ta korak, pravi „*Vat.*“ neizogibljivo pelje do državnega bankerota.

V volilnem gibanju so ustavski neutrudljivi. Veliki shod so imeli 14. in 15. t. m. ustavski v Iglav-u na Moravskem. Pri tem shodu se je razpor med mladimi in starimi nekoliko zacelil. Znani širokoustnež Fux je razlagal, da mladi in stari si niso v načelu nasproti (kar nismo nikdar dvomili), da so si le navskriž gledé postopanja do zaželjenega — gospodstva čez druge narode v Avstriji. — Tudi veliki posestniki južnega Tirola se snidejo 26. t. m. k posvetovanju za prih. dir. volitve v Tridentu. Žene jih želja v državni zbor, da bi svoje razmere do severnega Tirola poravnali, to je, da bi se od njega odtrgali. — Židi v Galiciji imajo svoj lastni centralni volilni odbor, pa sami na sebi brez upljava, skušajo se bližati zdaj vladni Ziemiakowski-evi stranki, zdaj velikemu, narodnemu odboru. Čudno je le to, da Dunajski vladni listi podpirajo bolj židovski, kot vladni Ziemiakowski-ev odbor.

Minister Stremayr mora debele požirati od ustavaških listov. Prisiljen je bil in to popolnoma postavno, odstaviti glasovitega učitelja Bobies-a, od šolskega nadzorništva, ki se je protipostavno upiral in agitoval proti ministerstvu, da učitelji nimajo nadzorovati mladino pri cerkvenik vajah. Kar je minister Str. usejal, to žanje. Davno že bi bil moral agitovanju Bobies-a in Dittes-a kouec storiti, pa je molčal.

Zdaj pa mu je nekaterih učiteljev nepokoršina in upornost, podkurjena po ustavaških liberalnih listih, že čez glavo prirasla. „*Volksfreund*“ vidi sicer v tem odločnem postopanju ministra Str. veselo zna-

menje, da misli ministerstvo na kat. stran ukreniti; ali prazne nade. Dokler imamo sedanjo decemberno ustavo in dokler gospoduje liberalna nemška stranka, kat. cerkev nima nikakor pričakovati bolje prihodnosti pri uzreji šolske mladine.

Vnanje države. V nemškem državnem zboru so se posvetovali o drž. proračunu za l. 1874. Poslanec Löwe je stavil nasvet, naj se nemško poslanstvo pri papežu odpravi in dotični znesek iz drž. proračuna izbrše; in glejte čudes! — Bismark se oglosi proti Löwe-u in povdarja potrebo takega poslanstva. Morda se je stara lešica spreobrnila? — Nikakor. Bismarku je na tem ležeče, da ima pri papežu zvitega in prekanjega zastopnika, ki bi zamogel pri volitvi novega papeža v Bismarkovem smislu uplivati. Zastonj si glavo beliš, dragi Bismarke, ako bi se ti tndi posrečilo liberalnega moža na rimski sedež posaditi, na stolu sv. Petra bo cerkveno pravo zastopal, naj bi bil pred še tako liberalen.

Nekaj pa kuha prekanjeni Bismark, to spričujajo vsi, ki imajo z njim kaj opraviti. Ali proti Turčiji, ali proti papežu, ali proti Avstriji, — to znajo le njegovi skrivni in tajni zaupniki in zavezniki, ki v zadujem času iz Berolina v Rim, in iz Rima v Berlin potujejo. — Cesar Viljelm ne pride k Dunajski razstavi, ker ga je smrt dveh udov svoje rodovine močno potarala (?), mesto sebe pošlje svojo sprugo cesarico Augusto, ki je avstrijski cesarski hiši v sorodu. Brez pomena (pa ne dobrega) tndi to ni.

Starokatoličani, ljubljenci Bismarkovi, kojih se je posluževal, da bi kat. cerkev na nemškem od rimskega sedeža odtrgal, so bili dosedaj razkropljena čeda brez pastirja — brez glavarja. Zdaj pa so si zvolili v Kolonji 5. t. m. prof. bogoslovja, dr. Reinkens-a, tudi odpadnika, za svojega škofa. Kdo ga bo posvetil? — Kat. škofov ne more in ne bo noben tega storil. Njih edina tolažba je bil nadškof Loos, razkolniški glavar majhne čredice razkropljenih in krivoverskih Jauzenistov v Hollandiji.

Koj pošljejo starokatoličani brzojavno vest v Utrecht, da je Reinkens za njihovega škofa izvoljen, kojega bi imel posvetiti, telegram pa najde razk. nadškofa Loos-a — na parah.

Italijansko. Postave proti redovnim glavnim hišam so predložene gosposki zbornici. Ni dvomiti, da jih sprejme nespremenjene, kakor jih je spodnja zbornica sestavila. — Kat. čut. se pa pri ital. ljudstvu vedno širi in krepi v kljub preganjanju kat. cerkve, ali bolje ravno zaradi tega. Lep zgled kat. srčnosti so dali italijanski odvetniki. Ostudni in brezbožni list „*La Capitale*“ je namreč v zadnjem času preklinjal celo Kristusa samega in vse, kar je kristjanu svetega. Kardinal-vikar v Rimu se pritoži pri drž. pravniku, pa brez vspeha. Odgovor drž. pravnika je vzbudil občeno nevoljo ne le pri pravih katoličanih, temuč tudi pri onih, ki se niso še kršanstvu iznevirili. Nad 560 ital. advokatov je vložilo pri sv. Očetu protest nad toliko hudobijo. Da, da! cerkev, ko trpi, je zmagonosna. — Dne 5. t. m. je umrl odvetnik in večkratni minister Ratazzi, zvita pa brezvestna buča. Kralju sicer je bil vselej

zvesta zaslonba, ali v politiki je bil uzor hinavščine in prekanjenosti.

Francosko. Mac-Mahon in njegovo ministerstvo, seosebno ministerstva predsednik voj, Broglie, stopata komunistom, Gambetta-vi skrajni rep. stranki, krepko in brez strahu na noge. Prefektom je dalo ministerstvo ostro povelje, da dobro pazijo na radikalne časopise, in ko je poslanec Lepere v nar. skupščini o tem vlado interpelloval, je vlada v kratkem odgovorila: da! — Še hujsa je zadela kommuniste, ko je nar. skupščina te dni na zahtevo vojnega ministra in Pariškega vojnega poveljnika z veliko večino glasov pritrdila, da se poslanec in nekdanji ud Pariške komune Rauc, ki ima na vesti več zločinov iz onega časa, sopet v preiskavo in zapor postavi, čeravno se je bila pod Thiers-om preiskava proti Rauc-u, neki na više povelje, ustavila.

Na Španskem gre rep. vladi prav tesno. Belardovi (vladni) vojaci so se bili sprli ter se niso hotli bojevati proti Karlistom; proglasili so federalno republiko, in vlada brez moči in oblasti, je bila prisiljena z njimi potegniti in sprejeti fed. republiko. Ministerstvo Figueras — Castellar, ki je 9. junija prevzelo ta posel, je koj še tisti dan vsled tega odstopilo. Nova vlada nima ne denarjev ne moči v armadi, ki se vedno proti poveljnikom punta. Med tem pa Karlisti vedno močneje pritiskajo na rep. armado, kar vlada tudi več ne taji.

Razne vesti.

— **Cepljenje kozic leta 1872.** Na Goriskem je ostalo od 1871. leta 908 necepljenih otrok; leta 1872 znaša pa število otrok za cepljenje kozic sposobnih 6475, tedaj bi se morale kozice staviti v preteklem letu 7383 otrokom. Od teh otrok jih je pa umrlo 144, iz dežele jih je šlo 62. Kozice so se cepile l. 1872 od 12 zdravnikov v 210 različnih krajih 6252 otrokom, tedaj jih je konec leta 1872 ostalo necepljenih 925. Deželni zalog je izplačal omenjenim zdravnikom za cepljenje kozic v preteklem letu 2140 g. 7 kr. Ravno omenjeni zdravniki so v preteklem letu tudi takim, ki so bili že enkrat cepljeni, v drugo kozice stavili. Število teh znaša 6091.

V. č. g. **Andrej Kocman**, častni korar, župnik in dekan v Komnu, je dobil vit. križec Franc - Jožefovega reda.

— **G. Fr. Vodopivec**, c. kr. okrajni šolski nadzornik obiskuje te dni šole na Kanalskem in v Brdih.

— V **Sežani** imajo od 16. t. m. telegraf. postajo z omejeno dnevno službo.

— **Napredek.** Na tržaski mestni gimnaziji je učenec 8. šole stepel učenika s pomočjo par drugih, zato ker ga je bil menda ojstro posvaril. Kaj ne, da je prav pošten program naših razsvetlenih naprednjakov: vse za omiko, svobodo itd.?!

— **Rečani** dobijo po dolgem čakanji dve železnici ob enem. 17. jun. t. l. bo končana od sv. Petra na Reko; a avgusta pa iz Karlovca čez Ogulin na Reko. Obe progi ste prevažni za Reko, a koristile bodete tudi Krajncem in Istrijanom, Trstu pa odtegnite mars kakšen zaslužek.

Društvenikom

polit. društva „Gorica“ smo poslali zadnji, nekaterim tudi predzadnji list „Gl.“ na ogled. Kedór ga nij prejel, naj se oglasi na dotični pošti.

Opravništvo.

Poslano.

Ravnateljstvo brat. za vedno češčenje sv. R. Telesa v Gorici je razstavilo tudi letos nekoliko cerkvenih oprav in hiši grof. Coronini-ovke za Rabatiščem ter jih je razdelilo naslednjim cerkvam. Dobila je: v **goriški dekaniji**: 1. Cerkev v Št. Mavru: 1 mašni plašč, 1 obhajilno štolo in 6 purifikarijev. 2. **Gor. Tribuša**: 1. mašni plašč, 1 mašno srajco in 1 poramnico. 3. **Kronberg**: 1 pluvial. — V **kanalski dekaniji**: 4. Cerkev na **Banjšicah**: 1 mašni plašč, 1 štolo. 5. Cerkev v **Lomu**: 1 pluvial. — V **tominjski dekaniji**: 6. **Volče**: 1 mašni plašč. 7. **Idrija pri Bači**: 1 mašni plašč. 8. **Obloke**: 1 mašni plašč. — V **cerkljanski dekaniji**: 9. **Bukovo**: 1 velum. 10. **Ravne**: 1 mrtvaški prt. — V **bovški dekaniji**: 11. **Log**: 1 mašni plašč in 1 štolo. 12. **Čez-Soča**: 1 mašni plašč. 13. **Soča**: 1 mašni plašč in 4 palme (umetne cvetlice). — V **kobaridski dekaniji**: 14. **Trnovo**: 1 mašni plašč, 1 plašček za cibor., 2 korpor. 15. **Borjana**: 1 mašni plašč. 16. Cerkev v **Lozéh**: 1 mašni plašč in 4 palme. V **črniški dekaniji**: 17. **Lokavec**: 1 mašni plašč, 4 palme in 6 korpor. 18. **Otelca**: 1 štolo in 1 altar. prt z antipend. 19. **Ajdovščina**: 1 mašni plašč. — V **komenski dekaniji**: 20. **Šmarje**: 1 mašni plašč. — V **devinski dekaniji**: 21. **Opačjeselo**: 1 mašni plašč. 22. **Dobrdob**: 1 mašni plašč, 1 mašno srajco, 1 poramnico in 1 prepas. 23. **Kostanjevica**: 1 obhajilno burso-s plaščekom za cibor. 24. **Tëmnica**: 1 štolo in 1 antipendij. — V **tržiški (monfalkonski) dekaniji**: 26. **Kaseljan (Cassegliano)**: 1 m. srajco, 1 prepas in 1 poramnico. — V **gradiški dekaniji**: 26. **Zdravšina**: 1 m. plašč, 1 poramnico, 1 prepas in 1 koretelj. 27. **Fratra**: 1 pluvial. — V **ločniški dekaniji**: 28. **Medana**: 1 m. plašč in 1 štolo. 29. **Fojana**: 1 m. plašč. 30. **Kožbana**: 1 benderce za pred izpostavljenim presv. R. T. — V **karminski dekaniji**: 31. **Rutarji (Rutars)**: 1 m. plašč in 1 štolo. 32. **Marijan**: 1 m. srajco, 1 prepas, 1 poramnico, 4 korpor. in 4 pale. — V **Fiumičelski dekaniji**: 33. **Fiumičel**: 1 m. plašč. 34. **Ruda**: 1 m. srajco, 1 poramnico in prepas.

Ravnateljstvo bratovščine pristavlja še to-le v pojasnilo in prijazni opomin:

Prečestita oskrbnitva omenjenih cerkvá — da se stroškom, kolikor mogoče, v okom pride — naj same o priložnosti pošiljajo po reči njih cerkvam podeljene.

2. Prošnjam tistih čč. gg., ki so se za letos prepozno oglasili, prizadevala si bo bratovščina v prihodnjem letu zadočiti.

3. Tisti pa, ki želijo za prihodnje leto od bratovščine kaj dobiti in se niso še oglasili, morajo svoje prošnje *pismeno* in *dočno* t. j. — morajo naznaniti natanko, česar nar bolj potrebujejo in kaj bi radi imeli — do konca oktobra, ali vsaj do konca decembra t. l. vodstvu oddati; na

prošnje, ki bratovščini prepozno dojdejo, ne bode za isto leto moč se ozirati.

V Gorici, v predpraznik presv. Rešnjega Telesa 1873.

Vodstvo bratovščine.

Iz Kamenj 16. junija. — Sl. uredništvo! Na Vaš poziv v 24. listu „Glasa“ priobčimo svoja imena in hišne številke, da nas vsak pozna in da ljubeznjivi „Soči“ povod vzememo, Vas pred svetom obrekovati, kakor da bi bili v „poslanem“ iz Kamenj, 24. maja v 22. listu „Glasa“ krive podpise rabili.

Jožef Grželj 1/r., h. št. 55, občinski starašina; Anton Slokar 1/r., h. št. 31, občinski starašina; — Franjo Rebek 1/r., h. št. 1, starašina farne cerkve; *) — vsi stanujoči v Kamnjah.

Spoštovani gosp. urednik!

Prosim, objavite naslednjo zahvalo v prihodnjem „Glas“-u.

Mil. gospod grof in grofinja Coronini sta blagovolila darovati tukajšni farni cerkvi en pluvial bele barve, in sicer ravno v predpraznik presv. R. Telesa, za kar se Jima presrečno zahvaljujem v svojem in farmanov imeni.

V Prvačini 17. junija 1873.

Anton Merkel. 1/r
župnik.

*) Tedaj je starašina in čeravno cerkveni (kar nismo pred vedeli, pa nič ne spremeni resnico) zamore tudi „v imenu več občinarjev“ govoriti. — Odgovor na druge perfidnosti v „blatovskem“ listu, ki zadevajo uredništvo „Glasa“, prinesemo prihodnjič. — Ur.

Oznanilo.

Hranilnica,
zdržena s zastavljavnico
„Monte di pietà“
v Gorici.

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blago (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obrokih (ratah), primernih posojenemu kapitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navadne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebernino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obresti 6%, od večih zneskov pa 8%.

Pri Seitz-u

je prišel na svetlo:

KLJUČ

za poštovanje, razštevanje i metrično mero.

Sestavil

Andrej Žnidarčič

c. k. okrajni šolski nadzornik i vikar na Banjšicah s. D. pri Kanali.

Cena 2 kr.

Leopold Grekšič,

lekar in porodničar, se je preselil na Koren v Rajhovo hišo II. nadstropje.